

Středočeská vědecká knihovna v Kladně, Gen. Klapálka 1641, Kladno 272 01
www.svkkk.cz, library@svkkk.cz, 312 813 111

Už je to zase tady ...

aneb Statistické povinnosti knihovníka

V průběhu roku jsme zapisovali statistická čísla do Deníku veřejné knihovny (nebo to za nás dělal knihovní systém). Během ledna roku následujícího nám zákon č. 89/1995 Sb. o státní statistické službě znovu ukládá vyplnit na základě těchto a dalších podkladů **Roční výkaz o knihovně**. Správná evidence činnosti knihoven je nezbytná, protože z ní vycházejí při plánování státní instituce, naši zřizovatelé i knihovny samotné. V neposlední řadě jsou tato data argumentem pro finanční a jinou podporu.

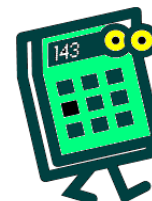
Od roku 2009 došlo v Deníku i ve výkaze k zásadnějším změnám, které odrážejí vývoj služeb v knihovách (hlavně elektronické, komunitní a vzdělávací). Metodičtí pracovníci pověřených knihoven Vás o změnách průběžně informovali. Pro správné vyplnění údajů je nezbytné vycházet z definic a pokynů uvedených v úvodu Deníku knihovny na rok 2009 a 2010 a také ve výkazu samotném, viz <http://www.nipos-mk.cz/?cat=88>. Na stránce SVK <http://www.svkkk.cz/cs/pro-knihovny/aktualni-informace/>

jsou vystaveny odpovědi na nejčastější otázky a také průvodce vyplněním aktuálního výkazu formou prezentace.

Na konci roku obdržíte s Ročním výkazem o knihovně za rok 2009 ještě pokyny k jeho vyplňování, které vycházejí z našich zkušeností se zpracováním výkazů. Protože písmena ve výkazu jsou opět velmi malá, doporučuji použít výkaz elektronický a vyplnit ho na počítači (viz webová stránka NIPOSu).

POZOR - vyplněné výkazy odesílejte do 25. ledna 2010 jen do své pověřené knihovny, nezasílejte kopii na Ministerstvo kultury, i když je na formuláři uvedeno! Jejich sběr provádějí pověřené knihovny a ukládají se do celostátní databáze v krajské knihovně.

V článku na další straně se soustředím na statistické údaje, ve kterých se nejvíce chybovalo, a na ty, které jsou letos nové.

Informujeme, chválíme:

Jedním z hlavních statisticky sledovaných údajů o knihovnách je počet registrovaných čtenářů. Zajímavou informací je, jak velké procento tvoří čtenáři z celkového počtu obyvatel obce. Ve Středočeském kraji představovali čtenáři neprofesionální knihovny v průměru 7,7 procent obyvatel.

Proto nás těší, že v **Místní knihovně Kanina** (43 obyvatel, okres Mělník) v roce 2008 tvořili čtenáři 51 procent z počtu obyvatel a paní knihovnice Olga Štajncová každému půjčila průměrně 103 knih (v ČR je to 30,1 knih).

O **Místní knihovnu v Osově** (320 obyvatel, okres Beroun) se stará paní Dagmar Semecká, která v minulém roce zapůjčila průměrně 36 knih každému ze 110 čtenářů, kteří tvoří 34 procent obyvatel Osova.

V **Obecní knihovně v Koněprusích** (205 obyvatel, okres Beroun) paní Jarmila Bartoníčková obsluhovala 62 čtenářů, tj. přes 30 procent obyvatel obce. Na každého uživatele připadá 60 výpůjček.

Paní Jaroslava Kašparová v **Obecní knihovně Lužná II** (596 obyvatel, okres Rakovník) zaregistrovala v loňském roce 193 čtenářů, tj. téměř třetinu obyvatel obce a zapůjčila každému průměrně 40 knih.

Přejeme Vám pohodu o vánočních svátcích

a hodně štěstí v novém roce 2010!

Co říkají čísla?

aneb Roční výkaz o knihovně za rok 2009

Na úvod bych chtěla zdůraznit, že vyplňujeme jen jeden výkaz o knihovně i s jejími pobočkami, takže sčítáme knihovní fond, výpůjčky atd. do jediného formuláře. Sečteme i čtenáře, pokud mají v pobočkách samostatné registrace (průkazky).

Na začátku výkazu se vyplňují **identifikační údaje** zpravodajské jednotky, tedy Vaší knihovny. Protože některé obce mají co do názvu své dvojníky a mohou nastat změny například v adrese knihovny, počtu obyvatel obce (viz <http://web.mvcr.cz/adresa/>) nebo v údajích o webové stránce, proto doplňte údaje pečlivě v každém řádku.

V malé tabulce vpravo s názvem **Právní forma zpravodajské jednotky** vybíráme z položek 13, 23 a 90. Číslo 23 zakroužkují jen knihovny jako příspěvkové organizace obce. Mají právní subjektivitu a mohou hospodařit s přijatými finančními prostředky z rozpočtu svého zřizovatele a i s částkou získanou vlastní činností. Naopak pod položkou 13 se skrývají organizační složky obce bez právní subjektivity, mající zřizovací listinu a jejichž rozpočet je součástí rozpočtu zřizovatele (obce, města). Pracovníci těchto složek jsou zaměstnanci zřizovatele, nestanoví-li zákon jinak. Do položky Jiná s číslem 90 patří malé knihovny, jež jsou oddělením obecního úřadu nebo součástí jiné organizace, nemají zřizovací listinu ani právní subjektivitu.

Knihovní fond

Řádek 103 (naučná literatura) obsahuje knihy a svázané ročníky nebo komplety periodik (tj. novin a časopisů), které jsou v tomto případě knihovní jednotkou.

V Deníku si opravte definici č. 8 Kartografický dokument, která se vztahuje k řádku 107. Správně: „...(zahrnuje atlasy a ostatní kartografické dokumenty ve svazkové,... formě)“.

Řádek 114 (počet exemplářů titulů docházejících periodik) vyplňujeme podle evidence docházejících

periodik. Multiplikáty titulů se počítají v případě, je-li titul v knihovně a zároveň stejný exemplář i v její pobočce.

Číslo v řádku 102 (knihovní fond) je nutné rozepsat i do příslušných podpoložek 103 až 113 (nebo naopak), jinak databáze, kam se ukládají údaje z výkazů, hlásí chybu a chybějící podpoložky je třeba doplnit (nebo naopak celkový součet v ř. 102).

Údaje vyplňujte pozorně, při miniaturnosti textu ve formuláři se lehce stane, že se číslo zapíše do sousední kolonky. Dobrou kontrolní pomůckou je tento vzoreček: **ř. 101 + ř. 116 (přírůstky) – ř. 117 (úbytky) + 118 - 119 (převody) = ř. 102**. Na něm je patrné, že knihy převedené (v řádcích 118 a 119) se nepočítají do přírůstků či úbytků.

Uživatelé

Do řádku 201 zapíšeme počet registrovaných čtenářů (= uživatelů) s platností registrace ve vykazovaném roce, jinými slovy čtenář navštívil alespoň jednou v roce 2009 knihovnu a obnovil registraci. Pokud má jeden čtenář dvě průkazky (do hlavní knihovny a do její pobočky), pak jsou to dva registrovaní uživatelé.

Položka **Návštěvníci** celkem v řádku 203 znamená počet návštěv čtenářů i osob neregistrovaných včetně virtuálních návštěv (sečteme řádky 204 až 208; definice 22 až 27). Pokud například jeden uživatel navštívil v jednom dni studovnu, akci pořádanou knihovnou a pracoval na počítači s internetem, zapíšete celkem tři návštěvníky. Nezapomeňte evidovat využívání internetu na detašovaném pracovišti knihovny, tj. například na obecním úřadě.

Virtuálním návštěvníkem (ř. 208) rozumíme každý zaznamenaný vstup uživatele "na dálku" (nikoliv z prostoru knihovny) na webovou stránku knihovny. Uvedeme součet vstupů (využití) do elektronického katalogu knihovny, do výpůjčního protokolu, do elektronických databází a informačních zdrojů "na dálku" (tj. z prostoru mimo knihovnu) prostřednictvím webu knihovny. Sčítání příslušných sloupců v Deníku je názorně popsáno v Dodatku k Deníku, viz <http://knihovnam.nkp.cz/>, oddíl Statistika.

Výpůjčky

Výpůjčka dokumentu v řádku 301 (např. knih, časopisů, map...) může být absenční (=domů), prezenční (=v knihovně) a třetí formou je prolongace (= prodloužení doby výpůjčky). Prezenční výpůjčky a prolongace můžete vykazovat jen v případě, vedete-li o nich evidenci, tj. pokud jsou doložitelné.

Výpůjčky knih rozdělujeme do řádků 302 až 305 podle toho, komu (dospělému či dítěti) jsme knihy půjčili, nikoliv podle toho, zda jsou knihy evidovány pro dospělé nebo pro děti!

Výpůjčky periodik (všech novin a časopisů) v řádku 306 jsou nově vykazovány jako druh dokumentu. Je to součet výpůjček vázaných periodik zapsaných do přírůstkového seznamu a výpůjček periodik, která jsou vedena v evidenci docházejících novin a časopisů a nejsou ještě do přírůstkového seznamu zařazena.

Z celkového počtu výpůjček (ř. 301) pak sledujeme zvláště v řádcích 316 a 317 počet prezenčních výpůjček a počet prolongací.

Další údaje

Na druhé straně výkazu chci upozornit na podrobnější rozdělení **akcí** (řádky 414 až 417), než bylo v loňském roce. Jsou odlišeny vzdělávací akce pořádané pro veřejnost od vzdělávacích akcí pořádaných pro knihovníky (a jejich provozovatele).

Řadu informací k evidenci akcí naleznete v materiálu Odpovědi na nejčastěji kladené otázky, viz http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=01_stat.htm

Řádek 413 představuje součet konzultací, jiných poradenských činností pro knihovníky a metodických návštěv v knihovnách nebo u provozovatele, resp. zřizovatele (viz def. 114 a 115 v Deníku). Jsou poskytovány i knihovnami, které neplní regionální funkce. Konzultace a poradenství vlastním zaměstnancům se nevykazují.

Do řádku 420 zapisujete počet titulů knihovnou vydaného periodického tisku (nejde o počet čísel titulu). Nevykazujte periodikum, jehož vydavatelem je obec (název vydavatele by měl být v periodiku uveden), přestože jej knihovník v rámci své pracovní náplně připravuje.

Ráda bych se také zmínila o položce Počet studijních míst (řádek 424). Studijním místem se rozumí místo sloužící uživatelům na čtení nebo studium (židle s pracovní plochou), ať už s technickým zařízením (např. počítač) nebo bez něj, v kterémkoliv oddělení knihovny nebo jeho části, např. ve volném výběru, čtenářském koutku, v seminární a studijní prostoře (Deník - definice č. 68).

Novému samostatnému oddílu **Elektronické služby knihovny** je ve výše zmíněných Odpovědích na stránce Národní knihovny ČR věnována velká pozornost. Doporučuji si také pozorně přečíst příslušné definice (č. 37 až 56) a pokyny pro vyplňování Deníku a Ročního výkazu o knihovně v Deníku knihovny.

hanzakova@svkkl.cz

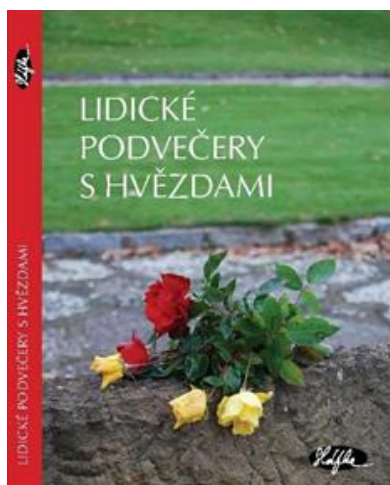
Dozvěděli jsme se:

Ve druhém ročníku soutěže o nejlepší knihovnu pro děti (dětské oddělení) s názvem **Kamarádka knihovna** (<http://www.kamaradk knihovna.cz/>) získala 1. místo **Městská knihovna Sedlčany** (7 705 obyvatel, okres Příbram). Gratulujeme!

Pan Zdeněk Fous, knihovník **Veřejné knihovny Lidice**, nám poslal svůj příspěvek o vydání nové knížky **Lidické podvečery s hvězdami**. Její slavnostní křest se uskuteční v Lidické galerii 4. prosince 2009 od 18.00 hodin. Přečtěte si rozhovor s nakladatelkou knihy Slávkou Kopeckou na čtvrté straně našeho bulletinu.

„LIDICKÉ PODVEČERY S HVĚZDAMI“

– aneb Povídání po telefonu se Slávkou Kopeckou

V Lidické galerii proběhne 4. prosince 2009 od 18.00 hod. v rámci populárních „Křesel pro hosty“ slavnostní křest zbrusu nové knížky nazvané případně „Lidické podvečery s hvězdami“. Získat informace o tomto projektu pro mne nebylo nijak těžké, stačilo vytočit číslo a zatelefonovat „přes plot“ mé sousedce. Slávka Kopecká je nakladatelka knížky a já se jí zeptal:

Kdy a jak se nápad – vydat knížku mapující populární pořady tady u nás v Lidicích – zrodil?

Ten úplně první impuls k vydání knížky patří lidickému publiku. Lidem, kteří se v sále galerie už dlouho spokojeně scházejí. Jisté „pohlazení po duši“ mi opakovaně zdůrazňovala paní učitelka Jitka Levorová, pravidelná návštěvnice pořadů. A nejen ona. K nápadu zaznamenat v písemné formě to, co se odehrávalo na jevišti, pak už byl jen krok. Řediteli památníku, doktoru Červenclovi, se nápad vydat knížku líbil – přislíbil všemožnou pomoc. A já se ujala své profese. Knižka se tiskne a už se na ni těším.

Nepochybně se stejně těší návštěvníci pořadů a další čtenáři, protože tvoje knížky jsou vždy kvalitní a takřikajíc vlnivé. Co najdeme na stránkách „naší“ knížky? Mimochodem, moc se mi líbí už její název i pěkná obálka s růžemi...

Díky, Zdeňku. Do 224 stránek se vešlo sedmnáct výrazných osobností, lidí, kteří ve své profesi rozhodně vynikli. A kteří rádi přijali pozvání Památníku Lidice. Hovoří samozřejmě především o své práci, ale zmiňují se většinou i o osobním vztahu k naší obci.

Můžeš prozradit konkrétní jména?

Jistě nechceš, abych popsala celý Zpravodaj...Tak jen namátkou: Josef Somr, Luděk Munzar, Jiřina Bohdalová, Standa Motl, Arnošt Lustig... Eva Hudečková, Zdeněk Mahler...a další.

Knižku budete křtít, ale jistě ji nepolejete nějakým vínem, jak se nepěkně činí... Ptám se, to víš, nezapře se ve mně knihovník, i když amatér.

Pan doktor Červenci připravuje na čtvrtého prosince zajímavý program, sezval všechny aktéry, tedy spolupracovníky na textu knížky, a měl by z toho být milý večer. Moderovat bude Robert Tamchyna a lidičtí jsou samozřejmě zváni především.

Knižku si budou moct diváci slavnostního křtu ten večer koupit?

Samozřejmě – a ten den s příznivou „zaváděcí“ cenou. A jak vím, pan ředitel chystá v tomto směru nejedno překvapení. Přijďte se podívat! ... Žádnou knížku nepolejeme, na to si nakladatelské profese do jednoho všichni vážíme.

Slávka Kopecká - <http://www.slafka.cz/>
Zdeněk Fous – knihovník Veřejné knihovny Lidice
(pro Zpravodaj OÚ Lidice - 15.11.2009)